

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

VIIe KAMER

A R R E S T

**nr. 219.562 van 31 mei 2012
in de zaak A. 158.434/VII-37.507.**

In zake : de NV FLUXYS
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Dirk Lindemans
kantoor houdend te 1000 Brussel
Keizerslaan 3
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

de BELGISCHE STAAT, vertegenwoordigd door de minister
van Energie
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Jean-François De Bock
kantoor houdend te 1050 Brussel
Waterloosesteenweg 612
bij wie woonplaats wordt gekozen

Tussenkomen de partijen :

1. de NV WATERWEGEN EN ZEEKANAAL
2. het VLAAMSE GEWEST, vertegenwoordigd door de
Vlaamse regering
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Sven Vernaillen en Hugo Sebreghts
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Mechelsesteenweg 27
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 17 december 2004, strekt tot de
nietigverklaring van de artikelen 3, 6 en 9 van het koninklijk besluit van
21 september 2004 tot verplichte wijziging van de inplanting van de installaties
voor het vervoer van zuur- en waterstof van de NV L'Air Liquide, van zuurstof van
de NV Corenox, van vloeibare koolwaterstoffen van de NV Fina, van gasvormig

ethyleen en propyleen van de Nationale Maatschappij der Pijpleidingen en van aardgas van de NV Fluxys (voorheen Distrigas), gelegen op het grondgebied van de gemeente Kruibeke ten behoeve van de aanleg van het overstromingsgebied Kruibeke, Bazel, Rupelmonde.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partij heeft een memorie van wederantwoord ingediend.

De tussenkomende partijen hebben verzoekschriften tot tussenkomst ingediend. De tussenkomsten zijn toegestaan bij beschikking van 5 september 2005. De tussenkomende partijen hebben memories ingediend.

Eerste auditeur Eric Lancksweerdts heeft een verslag opgesteld.

De verzoekende partij heeft een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend. De verwerende partij en de tussenkomende partijen hebben laatste memories ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 22 september 2011.

Staatsraad Peter Sourbron heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Dirk Lindemans, die verschijnt voor de verzoekende partij, advocaat Jean-François De Bock, die verschijnt voor de verwerende partij, en advocaat Sven Vernaillen, die tevens loco advocaat Hugo Sebreghts verschijnt voor de tussenkomende partijen, zijn gehoord.

Eerste auditeur Eric Lancksweerdts heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. Op 2 februari 1994 beslist de Vlaamse regering om principieel over te gaan tot de inrichting van het gecontroleerd overstromingsgebied Bazel-Kruike-Rupelmonde.

3.2. Op 17 december 1999 beslist de Vlaamse regering haar goedkeuring te hechten aan een uitvoerings- en inrichtingsalternatief met betrekking tot de aanleg van het gecontroleerd overstromingsgebied in de polders van Kruike, Bazel en Rupelmonde. De Vlaamse minister bevoegd voor de openbare werken wordt gelast het gecontroleerd overstromingsgebied Kruike-Bazel-Rupelmonde te realiseren en over te gaan tot de onteigening en/of aankoop van de gronden nodig voor de realisatie ervan.

3.3. Er wordt aan het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, afdeling Zeeschelde, een stedenbouwkundige vergunning verleend voor de realisatie van een ringdijk in het kader van de aanleg van een gecontroleerd overstromingsgebied te Kruike, Bazel en Rupelmonde en een stedenbouwkundige vergunning voor de aanleg van een tweede zandstock in het kader van de realisatie van een gecontroleerd overstromingsgebied, ter hoogte van het Kallebeekveer te Bazel.

3.4. Op 14 november 2002 wordt aan de verzoekende partij een aangetekende brief gestuurd door de Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie waarin hij meedeelt dat het Vlaamse Gewest als houder van een bouwrecht op de percelen zoals in bijlage bij de brief opgesomd, werken zal uitvoeren voor de aanleg van het gecontroleerd overstromingsgebied.

3.5. Met een aangetekend schrijven van 20 februari 2003 wordt aan de verzoekende partij een besluit van de Vlaamse regering van 13 december 2002 betekend. In de begeleidende brief wordt gesteld dat het gaat om een voorbesluit voorafgaand aan het koninklijk besluit dat genomen zal worden op basis van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige produkten en andere door middel van leidingen (hierna : gaswet).

In dit (voor)besluit wordt verwezen naar de artikelen 9, tweede lid, en 12 van de gaswet en wordt gesteld dat de verzoekende partij haar leidingen en installaties dient te wijzigen om de aanleg van het gecontroleerd overstromingsgebied Bazel-Kruikeke-Rupelmonde toe te laten en dit ten laatste op 1 augustus 2003.

In dit besluit wordt voorts onder meer als volgt overwogen :

"Overwegende dat het meest fundamentele belang van de Belgische Staat er in bestaat om enerzijds zijn landsgrenzen te verdedigen en in stand te houden en anderzijds de fysieke en mentale integriteit van zijn ingezetenen te vrijwaren en te beschermen;

Overwegende dat de actuele invulling van dit fundamenteel belang zeker de bescherming van de bevolking tegen de bedreiging van natuurelementen behelst;

Overwegende dat uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat voor de Vlaamse bevolking de bedreiging door stormvloeden vanuit de zee, zeer reëel is;

Overwegende dat de Vlaamse regering dit fundamenteel belang vorm geeft in een totaal beschermingsplan, zijnde het Sigmaphan waarvan de aanleg van een overstromingsgebied op het grondgebied Bazel, Kruikeke en Rupelmonde, deel van uit maakt;

Overwegende dat het Vlaams Parlement ter realisatie van de bescherming van deze prioritaire belangen de nodige instrumenten heeft voorzien door de goedkeuring van het decreet van 16 april 1996 betreffende de waterkeringen inzonderheid artikel 4 dat aan de overheid het recht toekent om te bouwen op terreinen die privé-eigendom zijn;

Overwegende dat de uitvoering van de aanlegwerken van het overstromingsgebied bekleed zijn met de hoogste prioriteit namelijk 's lands belang en dat dit blijkt uit het feit dat de bouwvergunningen bekrachtigd zijn bij wetgevende akte op basis van het decreet van 14 december 2001 voor enkele

bouwvergunningen waarvoor dwingende redenen van groot algemeen belang gelden".

3.6. Met een brief van 20 maart 2003 vraagt de Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie aan de federale staatssecretaris voor Energie om op basis van artikel 9, tweede lid, van de gaswet de vereiste koninklijke besluiten te nemen waarbij de vergunninghouders van pijpleidingen voor gasvormige producten de verplichting tot het verplaatsen van hun installaties in 's lands belang opgelegd krijgen, alsook zijn bevoegde administratie de opdracht te geven het nodige te doen opdat de betrokken maatschappijen, op hun kosten, zouden overgaan tot het omleggen van hun gasvervoerinstallaties.

3.7. Op 8 januari 2004 beslist de federale minister van Energie tot verplichte wijziging van de inplanting van de installaties voor het vervoer van zuur- en waterstof van de NV L'Air Liquide, van zuurstof van de NV Corenox, van vloeibare koolwaterstoffen van de NV Fina, van gasvormig ethyleen en propyleen van de Nationale Maatschappij der Pijpleidingen en van aardgas van de NV Fluxys (voorheen Distrigas), gelegen op het grondgebied van de gemeente Kruibeke ten behoeve van de aanleg van het overstromingsgebied Kruibeke, Bazel, Rupelmonde.

3.8. Met een koninklijk besluit van 21 september 2004 wordt het ministerieel besluit van 8 januari 2004 ingetrokken en wordt er opnieuw beslist tot verplichte wijziging van de inplanting van de installaties voor het vervoer van zuur- en waterstof van de NV L'Air Liquide, van zuurstof van de NV Corenox, van vloeibare koolwaterstoffen van de NV Fina, van gasvormig ethyleen en propyleen van de Nationale Maatschappij der Pijpleidingen en van aardgas van de NV Fluxys (voorheen Distrigas), gelegen op het grondgebied van de gemeente Kruibeke ten behoeve van de aanleg van het overstromingsgebied Kruibeke, Bazel, Rupelmonde.

Dit is de gedeeltelijk bestreden beslissing die luidt als volgt :

"Gelet op de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen, laatst gewijzigd bij de wet van 12 augustus 2003;

Gelet op het koninklijk besluit van 11 maart 1966 betreffende de te nemen veiligheidsmaatregelen bij de oprichting en bij de exploitatie van installaties voor gasvervoer door middel van leidingen, laatst gewijzigd bij het koninklijk besluit van 24 januari 1991;

Gelet op het koninklijk besluit van 15 maart 1966 tot heffing van retributies voor de bezetting van het openbaar of privaat domein van de Staat, de provinciën of de gemeenten door installaties voor gasvervoer door middel van leidingen, laatst gewijzigd bij het koninklijk besluit van 11 december 2001;

Gelet op het koninklijk besluit van 15 maart 1966 tot wijziging van de ligging of het tracé van een gasvervoerinstallatie ter uitvoering van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen inzonderheid op de artikelen 2, 3, 4 en 5;

Gelet op het koninklijk besluit van 21 december 1966, betreffende de vergunning voor het vervoer van Nederlands aardgas, verleend aan de naamloze vennootschap Distrigas (gedeelte Antwerpen Linker Scheldeoever-Kruiabeke);

Gelet op het koninklijk besluit van 27 februari 1968, betreffende de gasvervoervergunning, verleend aan de naamloze vennootschap Distrigas tussen Antwerpen en Grimbergen;

Gelet op het koninklijk besluit van 21 september 1988 betreffende de voorschriften en de verplichtingen van raadpleging en informatie bij het uitvoeren van werken in de nabijheid van installaties van vervoer van gasachtige en andere produkten door middel van leidingen;

Gelet op het koninklijk besluit van 14 mei 2002 betreffende de vervoersvergunning voor gasachtige producten en andere door middel van leidingen;

Gelet op het ministerieel besluit van 11 oktober 1967 waarbij een toelating voor gasvervoer door middel van leidingen wordt verleend aan de N.V. Distrigas (industriële leiding Antwerpen-Hoboken II);

Gelet op het ministerieel besluit van 1 juli 1970 waarbij een toelating voor zuurstofvervoer door middel van leidingen wordt verleend aan de N.V. L'Air Liquide te Luik voor haar leiding aftakking Hoboken (Haasdonk-Hoboken);

Gelet op het ministerieel besluit van 3 december 1974 waarbij een toelating voor zuurstofvervoer door middel van leidingen wordt verleend aan de N.V. L'Air Liquide te Luik voor de nieuwe zinker tussen Bazel en Hemiksem, die deel uitmaakt van haar bestaande leiding aftakking Hoboken (Haasdonk-Hoboken);

Gelet op het ministerieel besluit van 27 april 1979 betreffende de toelating voor het vervoer van gasvormig propyleen verleend aan de N.V. Nationale Maatschappij de Pijpleidingen voor haar leiding 200 mm Antwerpen-Feluy;

Gelet op het ministerieel besluit van 7 oktober 1985 betreffende de vergunning voor het vervoer van gasvormig ethyleen door middel van leidingen verleend aan de N.V. Nationale Maatschappij der Pijpleidingen voor haar leiding 550 mm Antwerpen-Feluy;

Gelet op het ministerieel besluit van 2 maart 1990 betreffende de toelating voor het vervoer van vloeibare koolwaterstoffen (multiproductleiding) door

middel van leidingen aan de N.V. Fina, verleend voor haar leiding DN 300 Antwerpen-Feluy;

Gelet op het ministerieel besluit van 9 januari 1991 waarbij een toelating voor het vervoer van gasvormige waterstof door middel van leidingen wordt verleend aan de N.V. L'Air Liquide te Luik tussen Zelzate en Puurs;

Gelet op het ministerieel besluit van 4 maart 1994 waarbij een toelating voor vervoer door middel van leidingen van zuurstof in gasvormige toestand wordt verleend aan de N.V. Corenox voor een leiding Beveren/Maasmechelen, vak Kruibeke-Boechout;

Gelet op het ministerieel besluit van 8 januari 2004 tot verplichte wijziging van de inplanting van de installaties voor het vervoer van zuur-en waterstof van de N.V. L'Air Liquide, van zuurstof van de N.V. Corenox, van vloeibare koolwaterstoffen van de N.V. Fina, van gasvormig ethyleen en propyleen van de Nationale Maatschappij der Pijpleidingen en van aardgas van de N.V. Fluxys (voorheen N.V. Distrigas), gelegen op het grondgebied van de gemeente Kruibeke ten behoeve van de aanleg van het overstromingsgebied Kruibeke, Bazel, Rupelmonde;

Gelet op het ministerieel besluit van de Vlaamse Regering van 13 december 2002, betreffende de wijziging van de ligging van de installaties voor het vervoer van gas van de N.V. Fluxys in het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke Bazel Rupelmonde;

Gelet op het ministerieel besluit van de Vlaamse Regering van 13 december 2002, betreffende de wijziging van de ligging van de installaties voor het vervoer van zuurstof door middel van leidingen van de N.V. L'Air Liquide in het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke Bazel Rupelmonde;

Gelet op het ministerieel besluit van de Vlaamse Regering van 13 december 2002, betreffende de wijziging van de ligging van de installaties voor het vervoer van gasvormig propyleen en gasvormig ethyleen door middel van leidingen van de N.V. Nationale Maatschappij der Pijpleidingen in het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke Bazel Rupelmonde;

Gelet op het ministerieel besluit van de Vlaamse Regering van 13 december 2002, betreffende de wijziging van de ligging van de installaties voor het vervoer van vloeibare koolwaterstoffen (multiproductleiding) leiding diam. 300 mm Antwerpen-Feluy van de N.V. Fina in het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke Bazel Rupelmonde;

Gelet op het ministerieel besluit van de Vlaamse Regering van 13 december 2002, betreffende de wijziging van de ligging van de installaties voor het vervoer van gasvormige waterstof van de N.V. L'Air Liquide in het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke Bazel Rupelmonde;

Gelet op het ministerieel besluit van de Vlaamse Regering van 13 december 2002, betreffende de wijziging van de ligging van de installaties voor het vervoer door middel van leidingen van zuurstof in gasvormige toestand van de N.V. Corenox in het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke Bazel Rupelmonde;

Overwegende dat, met het oog op de verwezenlijking van het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke Bazel Rupelmonde, het noodzakelijk is deze leidingen te verplaatsen;

Overwegende dat het meest fundamentele belang van de Belgische Staat er in bestaat om enerzijds zijn landsgrenzen te verdedigen en in stand te houden en anderzijds de fysieke en mentale integriteit van zijn ingezetenen te vrijwaren en te beschermen;

Overwegende dat de actuele invulling van dit fundamenteel belang zeker de bescherming van de bevolking tegen de bedreiging van natuurelementen behelst;

Overwegende dat uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat voor de bevolking de bedreiging door stormvloedën vanuit de zee, zeer reëel is;

Overwegende dat de Vlaamse regering dit fundamenteel belang vorm geeft in een totaal beschermingsplan, zijnde het Sigmaplan waarvan de aanleg van een overstromingsgebied op het grondgebied Bazel, Kruibeke en Rupelmonde, deel van uit maakt;

Overwegende dat zonder de realisatie van de voorgenomen werken anderhalf miljoen ingezetenen aan dit risico worden blootgesteld;

Overwegende dat de aanleg van het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke Bazel Rupelmonde bekleed werd met de hoogste prioriteit namelijk 's lands belang en dat dit onmiskenbaar blijkt uit de gegeven decreten van 14 december 2001 'voor enkele bouwvergunningen waarvoor dwingende redenen van groot algemeen belang gelden' en van 29 maart 2002 houdende bekrachtiging van de stedenbouwkundige vergunningen verleend door de Vlaamse regering op 18 maart 2002 in toepassing van het decreet van 18 december 2001 'voor enkele bouwvergunningen waarvoor dwingende redenen van groot algemeen belang gelden', waarbij de stedenbouwkundige vergunningen worden verleend voor de realisatie van het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke Bazel Rupelmonde;

Overwegende dat zodoende ook de noodzaak en de plicht tot de tenuitvoerlegging ervan decretaal verplichtend werd gesteld, deze vergunningen definitief zijn en in, 's lands belang moeten worden ten uitvoer gelegd gezien de aanleg ervan 's lands ingezetenen dient te vrijwaren en te beschermen tegen de bedreiging van natuurelementen, inzonderheid de bedreiging door stormvloedën vanuit de zee;

Overwegende dat de aanwezigheid en de huidige ligging en/of tracé van de desbetreffende pijpleidingen daarenboven onverenigbaar is met de aanleg en het functioneren van het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke Bazel Rupelmonde, zodat de wijziging van de ligging en/of het tracé van deze pijpleidingen zich onvermijdelijk opdringt;

Overwegende dat krachtens artikel 9, tweede lid van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen, de Koning het recht heeft de ligging of het tracé van de gasvervoersinstallaties en de desbetreffende werken te doen wijzigen;

Overwegende dat het voormelde ministerieel besluit van 8 januari 2004, dat reeds voorzag in een verplichte wijziging van de installaties die gelegen zijn in het overstromingsgebied Kruibeke Bazel Rupelmonde, dient te worden ingetrokken en vervangen te worden door dit besluit;

Op de voordracht van Onze Minister van Energie,

Hebben Wij besloten en besluiten Wij:

Artikel 1. De N.V. Nationale Maatschappij der Pijpleidingen, houdster van de toelating voor het vervoer van gasvormig propyleen voor haar leiding 200 mm Antwerpen-Feluy, verleend bij ministerieel besluit van 27 april 1979, en houdster van de toelating voor het vervoer van gasvormig ethyleen door middel van leidingen voor haar leiding 550 mm Antwerpen-Feluy, verleend bij ministerieel besluit van 7 oktober 1985, dient haar leidingen en installaties, gelegen op het grondgebied van de gemeente Kruibeke, deelgemeenten Bazel, Kruibeke en Rupelmonde, te wijzigen om de aanleg van het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke Bazel Rupelmonde toe te laten.

Art. 2. De N.V. Fina, houdster van de toelating voor het vervoer van vloeibare koolwaterstoffen (multiproductleiding) door middel van leidingen voor haar leiding diam. 300 mm Antwerpen-Feluy, verleend bij ministerieel besluit van 2 maart 1990 dient haar leiding, gelegen op het grondgebied van de gemeente Kruibeke, deelgemeenten Bazel, Kruibeke en Rupelmonde te wijzigen om de aanleg van het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke Bazel Rupelmonde toe te laten.

Art. 3. De N.V. Fluxys, houdster van de vergunning voor het vervoer van Nederlands aardgas (gedeelte Antwerpen Linker Scheldeoever-Kruibeke) verleend bij koninklijk besluit van 21 december 1966, houdster van de toelating voor gasvervoer door middel van leidingen (industriële leiding Antwerpen-Hoboken II) verleend bij ministerieel besluit van 11 oktober 1967 en houdster van de gasvervoervergunning voor haar leiding tussen Grimbergen en Antwerpen, verleend bij koninklijk besluit van 27 februari 1968, dient haar leidingen en installaties, gelegen op het grondgebied van de gemeente Kruibeke, deelgemeenten Bazel, Kruibeke en Rupelmonde, te wijzigen om de aanleg van het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke Bazel Rupelmonde toe te laten.

Art. 4. De N.V. L'Air Liquide, houdster van de toelating voor zuurstofvervoer door middel van leidingen voor haar leiding aftakking Hoboken (Haasdonk-Hoboken), verleend bij ministerieel besluit van 1 juli 1970, houdster van de toelating voor zuurstofvervoer door middel van leidingen voor de nieuwe zinker tussen Bazel en Hemiksem die deel uitmaakt van haar bestaande leiding aftakking Hoboken (Haasdonk-Hoboken), verleend bij ministerieel besluit van 3 december 1974, en houdster van de toelating voor het vervoer van gasvormige waterstof door middel van leidingen voor haar leiding tussen Zelzate en Puurs, verleend bij ministerieel besluit van 9 januari 1991, dient haar leidingen en installaties, gelegen op het grondgebied van de gemeente Kruibeke, deelgemeenten Bazel, Kruibeke en Rupelmonde, te wijzigen om de aanleg van het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke Bazel Rupelmonde toe te laten.

Art. 5. De N.V. Corenox, houdster van de toelating voor het vervoer door middel van leidingen van zuurstof in gasvormige toestand voor haar leiding Beveren/Maasmechelen, vak Kruibeke-Boechout, verleend bij ministerieel besluit van 4 maart 1994 dient haar leiding, gelegen op het grondgebied van de gemeente Kruibeke, deelgemeenten Bazel, Kruibeke en Rupelmonde, te wijzigen om de aanleg van het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke Bazel Rupelmonde toe te laten.

Art. 6. De bepalingen van de artikelen 2, 3, 4 en 5 van het koninklijk besluit van 15 maart 1966 tot wijziging van de ligging of het tracé van een gasvervoerinstallatie ter uitvoering van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen zijn van toepassing voor wat betreft deze wijziging.

Art. 7. Een voor eensluidend verklaard afschrift van dit besluit zal overgemaakt worden aan:

- het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Departement Leefmilieu en Infrastructuur, administratie Waterwegen en Zeewezen, afdeling Zeeschelde;
- de N.V. Nationale Maatschappij der Pijpleidingen;
- de N.V. Fina;
- de N.V. L'Air Liquide;
- de N.V. Fluxys;
- de N.V. Corenox.

Art. 8. Het ministerieel besluit van 8 januari 2004 tot verplichte wijziging van de inplanting van de installaties voor het vervoer van zuur- en waterstof van de N.V. L'Air Liquide, van zuurstof van de N.V. Corenox, van vloeibare koolwaterstoffen van de N.V. Fina, van gasvormig ethyleen en propyleen van de Nationale Maatschappij der Pijpleidingen en van aardgas van de N.V. Fluxys (voorheen N.V. Distrigas), gelegen op het grondgebied van de gemeente Kruibeke ten behoeve van de aanleg van het overstromingsgebied Kruibeke, Bazel, Rupelmonde wordt ingetrokken.

Art. 9. Dit besluit heeft uitwerking met ingang van 12 februari 2004.
(...)"

IV. Onderzoek van de middelen

A. Eerste middel

Standpunt van de partijen

4. In een eerste middel roept de verzoekende partij de schending in van de artikelen 9, eerste en tweede lid, 10 en 12 van de gaswet, van het zorgvuldigheidsbeginsel en van de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen.

De verzoekende partij ontwikkelt het middel als volgt :

"Doordat aan verzoekende partij de verplaatsing van 'haar leidingen en installaties gelegen op het grondgebied van de gemeente Kruibeke, deelgemeenten Bazel, Kruibeke en Rupelmonde' - dus ook deze opgericht op of aangelegd in privé-eigendommen - op grond van artikel 9, tweede lid van de Gaswet, wordt bevolen, waardoor een inmenging van de overheid op de erfdienstbaarheid van openbaar nut tot plaatsing van leidingen en installaties in en op openbaar domein (art. 9) en in privé-domein (art. 10).

Terwijl voornoemde wettelijke bepaling uitsluitend betrekking heeft op het recht van de Koning om de ligging of het tracé te doen wijzigen van gasvervoerinstallaties op het openbaar domein opgericht, zodat de tegenpartij voornoemde wettelijke bepaling verkeerd heeft toegepast.

En terwijl op grond van de in het middel aangehaalde wettelijke bepaling, inzonderheid artikel 12 van de Gaswet, enkel op verzoek van de eigenaar van het bezwaarde erf of van degene die het recht heeft om er bouwwerken op uit te voeren, de gasvervoerinstallaties moeten worden verplaatst en terwijl in casu voor een hele reeks percelen waarbinnen leidingen liggen of waarop installaties zijn opgericht, de tegenpartij niet zulke eigenaar is, noch voornoemd recht heeft, zodat de tegenpartij voornoemde wettelijke bepaling heeft geschonden.

En terwijl, de desbetreffende leidingen voor een groot gedeelte niet gelegen zijn op het openbaar domein, hoewel dit precies een toepassingsvoorwaarde is voor artikel 9, tweede lid van de Gaswet en bijgevolg de tegenpartij heeft nagelaten te onderzoeken of deze voorwaarde wel vervuld was.

En, in subsidiaire orde, doordat, niet gepreciseerd wordt in welke mate het hier leidingen betreft die in het openbaar domein liggen, zodat eventueel een beroep zou kunnen worden gedaan op artikel 9, tweede lid van de Gaswet,

Terwijl enkel ten aanzien van gasvervoersinstallaties, gelegen op het openbaar domein gebruik kan worden gemaakt van de in artikel 9, tweede lid van de Gaswet bedoelde wijzigingsmogelijkheid en individuele besluiten in hun tekst zelf hun draagkrachtige feitelijke en juridische motivering dienen te bevatten".

In de toelichting bij het middel citeert de verzoekende partij artikel 9, tweede en derde lid, van de gaswet, en betoogt zij dat uit de tekst blijkt dat de toepassing van deze bepaling verbonden is aan de voorwaarde dat de desbetreffende leidingen gelegen zijn in het openbaar domein van publieke rechtspersonen en dat te dezen echter dient te worden vastgesteld dat de betrokken percelen voor een relatief groot deel eigendom zijn van private eigenaars, zodat onmogelijk toepassing kan worden gemaakt van artikel 9, tweede lid, van de gaswet.

De verzoekende partij citeert vervolgens de artikelen 10, tweede lid, en 12 van de gaswet en zij stelt dat uit de samenlezing van die bepalingen met artikel 9, tweede en derde lid, van de gaswet blijkt dat een onderscheid moet worden gemaakt tussen enerzijds het recht om de ligging of het tracé van de gasvervoerinstallaties te doen wijzigen op het openbaar domein, dat op grond van artikel 9, tweede lid, van de gaswet uitdrukkelijk aan de Koning wordt voorbehouden, en anderzijds zulk recht op privé-eigendom dat op grond van artikel 12 van de gaswet, zonder tussenkomst van de Koning of van de bevoegde minister, uitdrukkelijk voorbehouden wordt aan de eigenaar van het bezwaarde erf of aan degene die het recht heeft om er bouwwerken op uit te voeren.

De betrokken installaties, zo vervolgt de verzoekende partij, zijn deels gelegen op het domein van private eigenaars, terwijl de verwerende partij geen eigenaar is van het erf en er ook geen bouwrecht op heeft. In het kader van haar zorgvuldigheidsplicht diende de verwerende partij na te gaan waar de leidingen gelegen zijn en welk het eigendomsstatuut is van de percelen waarop zij gelegen zijn. De aangevoerde motivering kan bijgevolg geenszins volstaan om een beroep op artikel 9, tweede lid, van de gaswet te verantwoorden, nu een beroep op deze bepalingen veronderstelt dat de leidingen gelegen zijn op het openbaar domein.

5. In de memorie van antwoord haalt de verwerende partij op haar beurt artikel 9, tweede en derde lid, alsook artikel 12, eerste lid, van de gaswet aan. Zij betoogt dat de gaswet drie aparte hypothesen onderscheidt waaronder een gasvervoerinstallatie kan worden verplaatst, namelijk wanneer (1) 's lands belang het vereist, (2) de gasinstallaties zich bevinden op het openbaar domein en (3) de eigenaar van het perceel het vraagt of degene die het recht heeft om er bouwwerken op uit te voeren of om het te omsluiten met een muur of met een omheining die overeenkomt met de bouw- of stedenbouwverordeningen.

Uit het bestreden besluit, zo vervolgt de verwerende partij, blijkt duidelijk dat zij beroep doet op artikel 9, tweede lid, van de gaswet. In dat geval

dient de Koning zich enkel te beroepen op 's lands belang om tot een verplaatsing van een gasvervoerleiding te beslissen. Een andere voorwaarde dient niet te worden vervuld. De voorwaarde als zou het moeten gaan om percelen die behoren tot het openbaar domein speelt enkel in het geval van artikel 9, derde lid, van de gaswet, zodat zij ook niet diende te onderzoeken of de percelen al of niet behoren tot het openbaar domein. De verwijzing naar artikel 12 van de gaswet is volgens de verwerende partij niet relevant, daar de Koning zich kon beroepen op artikel 9, tweede lid, van dezelfde wet.

6. In haar memorie van wederantwoord betoogt de verzoekende partij dat de verwerende partij niet kan worden bijgetreden waar zij stelt dat artikel 9, tweede lid, van de gaswet algemeen toepasbaar zou zijn. Het onderscheid tussen het tweede en het derde lid berust immers op de uiteenlopende regeling met betrekking tot het dragen van de kosten voor de verplaatsingswerkzaamheden en op de uiteenlopende motieven die kunnen worden aangehaald om een verplaatsing te verantwoorden. Hier ook een onderscheiden territoriaal toepassingsgebied aan koppelen zou, aldus de verzoekende partij, geweld doen aan de bedoeling van de wetgever. Bovendien zou het standpunt van de verwerende partij een tegenstrijdigheid doen ontstaan tussen enerzijds artikel 10 van de gaswet waarbij de Koning door middel van een verklaring van openbaar nut het recht verleent om op private gronden een gasvervoerinstallatie op te richten, anderzijds artikel 9, tweede lid, waarbij de Koning de ligging van een gasvervoerinstallatie op private gronden kan doen wijzigen in 's lands belang.

7. De tussenkomende partijen doen in essentie gelden dat in het tweede lid van artikel 9 van de gaswet nergens wordt verwezen naar het openbaar domein, dat de kwestieuze bepaling, gelet op de mogelijkheden die het derde lid reeds biedt, overbodig zou zijn indien ze beperkt wordt tot domeingoederen, dat de bestreden beslissing uitsluitend toepassing maakt van bedoeld tweede lid, dat de Koning zich daarbij een duidelijk oordeel heeft gevormd over de invulling van 's lands belang, dat het overstromingsgebied gericht is op 's lands belang doordat het de bevolking vrijwaart tegen de natuurelementen en bijkomend strekt tot de

uitbouw en het herstel van de natuur en dat bij de toepassing van artikel 9, tweede lid, van de gaswet niet moet worden nagegaan of de betrokken percelen tot het openbaar domein behoren.

8. In haar laatste memorie benadrukt de verzoekende partij dat de stelling om artikel 9, tweede lid, van de gaswet niet te beperken tot het openbaar domein, ingaat tegen de parlementaire voorbereiding van de desbetreffende bepaling.

9. In een aanvullende laatste memorie stelt de verzoekende partij dat het Grondwettelijk Hof in zijn arrest nr. 110/2010 meermaals heeft onderstreept dat alle leden van artikel 9 van de gaswet met elkaar verbonden zijn en betrekking hebben op het openbaar domein. Hoewel het Grondwettelijk Hof met voormeld arrest de in een andere zaak gestelde prejudiciële vraag ontkennend heeft beantwoord, zou de Raad van State in voorliggende zaak gebonden zijn door de motieven die tot die conclusie hebben geleid.

Beoordeling

10. De artikelen 9, 10 en 12 van de gaswet luiden als volgt :

"Art. 9. De houder van een vervoervergunning heeft het recht alle werken uit te voeren, onder, op of boven het openbaar domein, die nodig zijn voor de oprichting, de werking en het onderhoud in goede staat van de gasvervoerinstallaties. Deze werken moeten worden uitgevoerd overeenkomstig de voorwaarden die in de vervoervergunning zijn vermeld, en met inachtneming van alle ter zake geldende wets- en verordeningsbepalingen.

Wanneer 's lands belang het vereist, heeft de Koning het recht de ligging of het tracé van de gasvervoerinstallatie en de desbetreffende werken te doen wijzigen. De kosten van deze wijzigingen komen ten laste van degene die de gasvervoerinstallatie exploiteert.

Ditzelfde recht bezitten ook de Staat, de provincie en de gemeente ten aanzien van de gasvervoerinstallaties op hun openbaar domein opgericht. De aldus verrichte wijzigingen geschieden op kosten van degene die de gasvervoerinstallatie exploiteert, indien zij zijn opgelegd hetzij terwille van de openbare veiligheid, hetzij terwille van de vrijwaring van het landschapsschoon, hetzij in het belang van een openbare dienst of van de waterlopen, kanalen en openbare wegen, hetzij wegens verandering in de

toegangen tot de eigendommen gelegen langs de openbare weg. In de andere gevallen komen de kosten ten laste van de Staat, de provincie of de gemeente; deze laatste kunnen dan een voorafgaande prijsberekening vragen; als er onenigheid is over de prijs van de uit te voeren werken, kunnen zij ze zelf uitvoeren.

Art. 10. Na onderzoek kan de Koning van openbaar nut verklaren het oprichten van een gasvervoerinstallatie onder, op of boven private gronden die niet bebouwd zijn en die niet omsloten zijn met een muur of met een omheining die overeenkomt met de bouw- of stedenbouwverordeningen. Deze verklaring van openbaar nut verleent aan de houder van een vervoervergunning, ten voordele van wie zij wordt gedaan, het recht gasvervoerinstallaties op te richten onder, op of boven deze private gronden, het toezicht op deze installaties te houden en de werken uit te voeren die nodig zijn voor de werking en het onderhoud ervan, onder de voorwaarden welke in die verklaring zijn genoemd. Met de uitvoering van de werken mag eerst een aanvang worden gemaakt twee maanden nadat de belanghebbende eigenaars en huurders op de hoogte zijn gebracht bij ter post aangetekend schrijven.

Art. 12. De gasvervoerinstallaties moeten worden verplaatst of, zo nodig, weggenomen op verzoek van de eigenaar van het bezwaarde erf of van degene die het recht heeft om er bouwwerken op uit te voeren of om het te omsluiten met een muur of met een omheining die overeenkomt met de bouw- of stedenbouwverordeningen, indien zij dit recht willen uitoefenen. Indien de betrokkenen dit recht uitoefenen zonder de verplaatsing of het wegnemen van de gasvervoerinstallaties te eisen, behoudt de gerechtigde op de erfdienstbaarheid het recht om het toezicht op deze installaties uit te oefenen en om de werken uit te voeren die nodig zijn voor hun werking, hun onderhoud en hun herstelling. De kosten veroorzaakt door het verplaatsen of wegnemen van de gasvervoerinstallaties komen ten laste van de gerechtigde op de erfdienstbaarheid; de in het eerste lid vermelde personen moeten echter ten minste zes maanden vooruit schriftelijk waarschuwen eer zij de voorgenomen werken beginnen uit te voeren".

11. Te dezen heeft de verwerende partij zich apert en formeel beroepen op artikel 9, tweede lid, van de gaswet. Uit de bewoordingen van die bepaling blijkt niet dat het recht om de ligging en het tracé van een gasvervoerinstallatie te doen wijzigen, beperkt is tot het openbaar domein. Aangezien de uitoefening van het recht, bedoeld in het tweede lid van artikel 9, precies strekt tot het dienen van 's lands belang, zou zodanige beperking met uitsluiting van het privaat eigendom, ernstig afbreuk doen aan de effectiviteit van het optreden van de Koning, temeer omdat geen andere bepaling van de gaswet rechtsgrond biedt voor een gedwongen verplaatsing van leidingen en installaties om redenen van 's lands belang.

12. Zelfs in de veronderstelling dat de artikelen 10 en 12 van de gaswet enkel betrekking zouden hebben op private eigendommen - vraag die in het kader van huidig geding niet moet worden beantwoord - dan nog kan daaruit niet worden afgeleid dat het gehele artikel 9 van de gaswet enkel rechten toekent voor de uitvoering van werken aan gasvervoerinstallaties die op het openbaar domein gelegen zijn.

13. Met zijn arrest nr. 110/2010 van 6 oktober 2010 beantwoordt het Grondwettelijk Hof een prejudiciële vraag omtrent de mogelijke schending van het gelijkheidsbeginsel door artikel 9, tweede lid, van de gaswet, omdat deze bepaling toelaat dat de exploitanten van een gasleiding kunnen worden onderworpen aan een Koninklijk verplaatsingsbevel in alle mogelijke hypothesen die van 's lands belang worden verklaard, terwijl de exploitanten van een elektriciteitsnet gelegen in openbaar domein luidens artikel 13, tweede lid, van de wet van 10 maart 1925 op de electriciteitsvoorziening (hierna : elektriciteitswet) slechts aan een verplaatsingsbevel van de regering kunnen worden onderworpen wanneer het belang der landsverdediging dit vereist. Het Grondwettelijk Hof heeft die vraag ontkennend beantwoord.

De overwegingen van het Grondwettelijk Hof, waarin veelvuldig sprake is van het openbaar domein, moeten worden gelezen in het licht van het verwijzingsarrest nr. 198.943 van 15 december 2009 van de Raad van State, gewezen in de zaak A. 158.432/VII-37.506, waaruit blijkt dat het bodemgeschil betrekking had op de ongelijke behandeling van exploitanten van leidingen, gelegen in het openbaar domein. In het voormelde arrest heeft de Raad van State immers vastgesteld dat zowel artikel 9, tweede lid, van de gaswet, als artikel 13, tweede lid, van de elektriciteitswet van toepassing kunnen zijn op het openbaar domein. Rekening houdend met de juridische context die aanleiding heeft gegeven tot het stellen van de prejudiciële vraag, hoeft het niet te verwonderen dat het antwoord op die vraag toegespitst is op het openbaar domein. In zijn arrest nr. 110/2010 van 6 oktober 2010 heeft het Grondwettelijk Hof evenwel nergens

uitdrukkelijk gesteld dat artikel 9, tweede lid, van de gaswet uitsluitend ten aanzien van het openbaar domein kan worden toegepast.

14. De verwerende partij kon zich derhalve terecht op artikel 9, tweede lid, van de gaswet beroepen. Aangezien deze bepaling niet beperkt is tot het openbaar domein, diende zij niet te onderzoeken of de gronden al dan niet tot het openbaar domein behoorden noch daaraan een motivering te wijden.

Het eerste middel is ongegrond.

B. Tweede middel

Standpunt van de partijen

15. De verzoekende partij roept in een tweede middel de schending in van artikel 9, tweede lid, van de gaswet, doordat de Koning heeft bevolen dat haar leidingen en installaties, gelegen op het grondgebied van de gemeente Kruibeke, gewijzigd worden zonder dat een belang van het land voorhanden is, terwijl zulks nochtans vereist wordt door voormelde bepaling van de gaswet.

In de toelichting bij het middel betoogt de verzoekende partij dat zij met een aangetekende brief van 20 februari 2003 in kennis werd gesteld van een besluit van de Vlaamse regering van 13 december 2002 betreffende de wijziging van de ligging van de vervoerinstallaties voor gas in het gecontroleerd overstromingsgebied. De verzoekende partij citeert uit die brief en uit het bewuste besluit en zij wijst er op dat het thans bestreden besluit op nagenoeg dezelfde wijze is gemotiveerd.

Hoewel het bestreden besluit toepassing maakt van artikel 9, tweede lid, van de gaswet, is er, aldus de verzoekende partij, geen 's lands belang voorhanden dat een wijziging van de gasvervoerinstallatie noodzaakt. Al is het zo dat 's lands belang een open norm is die de Koning toelaat te bepalen wanneer er

sprake is van een dergelijk belang, kan dit niet dermate ruim worden opgevat dat daaronder elke situatie kan worden begrepen waarin de Koning, om welke reden dan ook, oordeelt dat een verplaatsing van de leidingen en installaties aangewezen zou zijn. Artikel 9, tweede lid, van de gaswet dient restrictief te worden geïnterpreteerd, gelet op de zeer verregaande bevoegdheid die de Koning aan deze bepaling ontleent.

Ten slotte merkt de verzoekende partij op dat de bewering dat de aanleg van het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde bekleed werd met de hoogste prioriteit, met name 's lands belang, hetgeen zou blijken uit de decretaal bekrachtigde bouwvergunningen, in deze context weinig of nietszeggend is. De bestaansreden van deze decreten, met name het verhinderen dat de rechtzoekende gebruik zou kunnen maken van de beroepsmogelijkheid bij de Raad van State, is genoegzaam bekend.

16. De verwerende partij antwoordt dat de wetgever aan de Koning een ruime appreciatiebevoegdheid heeft toegekend die juridisch gezien enkel door het redelijkheidsbeginsel beperkt wordt, dat de Raad van State de opportuniteit van de beslissing niet kan beoordelen, dat de Koning zijn keuze om de bewuste gasvervoerinstallaties te verplaatsen te dezen vooral verantwoordt door te verwijzen naar wetenschappelijk onderzoek waaruit blijkt dat voor de bevolking de bedreiging door stormvloed van de zee zeer reëel is, dat zonder de realisatie van de werken anderhalf miljoen mensen zullen worden blootgesteld aan dit risico, dat de werken gevisieerd in het bestreden besluit hier deel van uitmaken en dat bijgevolg wel degelijk een belang aanwezig is dat het land zal dienen en de motivering van 's lands belang helemaal niet vaag is maar zeer concreet wordt ingevuld.

17. In haar memorie van wederantwoord stelt de verzoekende partij nog dat zij niet kan aanvaarden dat het concept "'s lands belang" zou worden gebruikt teneinde de Koning een blanco-volmacht te geven om een dermate ingrijpende maatregel als de verplichte verplaatsing van leidingen en installaties op

te leggen en dat de stelling dat artikel 9, tweede lid, van de gaswet ruim moet worden geïnterpreteerd strijdig is met de basisbeginselen van de rechtsstaat.

18. De tussenkomende partijen doen gelden dat de verzoekende partij niet aantoont waarom het begrip 's lands belang restrictief zou moeten worden geïnterpreteerd, dat het middel in die zin onduidelijk en onontvankelijk is, dat de discretionaire bevoegdheid van de Koning enkel begrensd is door het redelijkheidsbeginsel, dat de rechter het opportuniteitsoordeel van het bestuur niet mag overdoen en hij de bestuurlijke beslissing slechts marginaal kan toetsen. Te dezen, zo stellen de tussenkomende partijen, heeft de Koning zijn discretionaire beoordeling tot het invoeren van 's lands belang uitvoerig gemotiveerd en heeft de veiligheid van 's lands ingezetenen tegen overstromingen en stormvloeden zelfs de suprematie over 's lands belang.

19. In haar laatste memorie wijst de verzoekende partij er op dat een belangrijk deel van de geplande werken geenszins betrekking heeft op de bescherming van de bevolking tegen de bedreiging van natuurelementen, maar wel een compensatie vormt voor de afbouw van natuurgebieden in het kader van omstreden havenuitbreidingswerken op de Antwerpse Linkeroever en dat enkel bijzondere omstandigheden het beroep op artikel 9, tweede lid, van de gaswet kunnen verantwoorden.

Beoordeling

20. Artikel 9, tweede lid, van de gaswet luidt als volgt :

"Wanneer 's lands belang het vereist, heeft de Koning het recht de ligging of het tracé van de gasvervoerinstallatie en de desbetreffende werken te doen wijzigen. De kosten van deze wijzigingen komen ten laste van degene die de gasvervoerinstallatie exploiteert".

De concrete invulling van het begrip 's lands belang behoort tot de discretionaire appreciatiebevoegdheid van de verwerende partij. Deze

bevoegdheid is begrensd door het redelijkheidsbeginsel in de zin dat, op grond van een marginale controle, slechts een klaarblijkelijk onredelijke uitoefening van de beoordelingsbevoegdheid door de rechter kan worden gesanctioneerd. Bij afwezigheid van nadere precisering in de gaswet, bestaat er geen aanleiding om het begrip "'s lands belang" beperkend op te vatten.

21. Te dezen wordt er in de bestreden beslissing op gewezen dat het noodzakelijk is de betrokken leidingen te verplaatsen met het oog op de aanleg van het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde, dat dit overstromingsgebied wordt aangelegd omdat het meest fundamentele belang van de Belgische Staat erin bestaat om enerzijds zijn landsgrenzen te verdedigen en in stand te houden, en anderzijds de fysieke en mentale integriteit van zijn ingezetenen te vrijwaren en te beschermen, dat de actuele invulling van dit fundamenteel belang vereist dat de bevolking wordt beschermd tegen de bedreiging van natuurelementen, dat uit wetenschappelijk onderzoek is gebleken dat de bedreiging van de bevolking door stormvloed en vanuit de zee, zeer reëel is en dat de aanleg van het gecontroleerd overstromingsgebied onderdeel is van het ruimere Sigmaplan.

22. Aldus heeft de verwerende partij op concrete en afdoende wijze verantwoord waarom 's lands belang vereist dat de leidingen en installaties in kwestie worden verplaatst. Er kan niet staande gehouden worden dat deze overwegingen, die steun vinden in de bijgebrachte stukken, wijzen op een kennelijk onredelijke invulling van de notie 's lands belang.

23. Dat de bouwvergunningen decretaal bekrachtigd zouden zijn om ze buiten de vernietigingsbevoegdheid van de Raad van State te houden, doet geen afbreuk aan de vaststelling dat deze bouwvergunningen in het algemeen belang werden afgeleverd en, meer algemeen, dat de aanleg van het overstromingsgebied in 's lands belang is. Minstens wordt niet aangetoond dat de aanleg van het betrokken overstromingsgebied kennelijk niet in 's lands belang is.

24. Het tweede middel is niet gegrond.

C. Derde middel

Standpunt van de partijen

25. De verzoekende partij roept in een derde middel de schending in van het algemeen rechtsbeginsel dat administratieve rechtshandelingen van reglementaire of individuele aard geen terugwerkende kracht hebben, zoals bevestigd in artikel 2 van het burgerlijk wetboek. Artikel 9 van de bestreden beslissing bepaalt dat deze uitwerking heeft met ingang van 12 februari 2004. Te dezen is er geen expliciete of impliciete wettelijke grondslag noch aanvaardbaar motief voorhanden om deze terugwerkende kracht te rechtvaardigen.

In de toelichting bij het middel wijst de verzoekende partij er nog op dat 12 februari 2004 de datum is waarop het ondertussen ingetrokken ministerieel besluit van 8 januari 2004 haar ter kennis werd gebracht.

26. In de memorie van antwoord betoogt de verwerende partij dat de minister, die hiertoe evenwel niet bevoegd was, met een ministerieel besluit van 8 januari 2004 bevolen had de gasvervoerinstallaties te verplaatsen, terwijl enkel de Koning daartoe bevoegd is. Teneinde de rechtszekerheid te vrijwaren en gezien het motief van de bestreden beslissing is, aldus de verwerende partij, de retroactiviteit in de huidige zaak gerechtvaardigd. Het bestreden besluit wordt genomen in het belang van het land en in het belang van minstens anderhalf miljoen mensen. Sinds de inwerkingtreding van het ministerieel besluit van 8 januari 2004 hebben de bevoegde overheden reeds een aantal handelingen verricht op basis van dit besluit, en teneinde deze handelingen te vrijwaren wenst de verwerende partij een retroactieve werking te geven aan het thans bestreden besluit. Ten slotte benadrukt de verwerende partij dat het bestreden besluit via de retroactiviteit geen afbreuk doet aan bestaande rechten en dat het dezelfde situatie creëert als deze die reeds aanwezig was vóór de inwerkingtreding ervan.

27. In haar memorie van wederantwoord doet de verzoekende partij nog gelden dat er overeenkomstig vaste rechtspraak van de Raad van State slechts een verantwoording van de retroactiviteit kan zijn in geval van absolute noodzakelijkheid met het oog op de goede werking van het bestuur. De verwerende partij toont deze absolute noodzakelijkheid niet aan.

28. In hun memories wijzen de tussenkomende partijen er op dat het aangevochten besluit een eerder besluit vervangt dat was aangetast door een onregelmatigheid.

29. In haar laatste memorie benadrukt de verzoekende partij dat de intrekking van het ministerieel besluit van 8 januari 2004 betekent dat dit besluit geacht wordt nooit uitwerking te hebben gehad.

Beoordeling

30. Het verlenen van terugwerkende kracht aan administratieve beslissingen kan onder bepaalde voorwaarden toelaatbaar worden geacht, namelijk ingeval voor de retroactiviteit een wettelijke grondslag bestaat, de retroactiviteit betrekking heeft op een regeling die, met inachtneming van het gelijkheidsbeginsel, voordelen toekent of in zoverre de retroactiviteit noodzakelijk is voor de verwezenlijking van een doelstelling van algemeen belang en daardoor, in beginsel, geen verkregen situaties worden aangetast.

31. De bestreden beslissing heeft uitwerking met ingang van 12 februari 2004, en werkt derhalve retroactief. De reden ligt in het feit dat met artikel 8 van het bestreden besluit de Koning overgaat tot de intrekking van het ministerieel besluit van 8 januari 2004 dat hetzelfde bepaalde als de bestreden beslissing.

Te dezen wordt aangenomen dat de retroactiviteit verantwoord kan worden door het concreet algemeen belang dat in het geding is. Voorts wordt

vastgesteld dat er niets aan de rechtssituatie van de verzoekende partij retroactief gewijzigd wordt; ook onder de gelding van het ministerieel besluit van 8 januari 2004 diende zij tot verplaatsing van haar leidingen over te gaan zodat de situatie voor de verzoekende partij voorzienbaar was, temeer in de bestreden beslissing zelf het ministerieel besluit van 8 januari 2004 wordt ingetrokken. De verzoekende partij ondervindt dan ook geen nadelige gevolgen van de retroactiviteit, terwijl het daarentegen in het algemeen belang is dat er een rechtsgrond voorhanden is voor handelingen die zijn gesteld op grond van een besluit dat het verplaatsen van pijpleidingen beveelt.

32. Het derde middel is niet gegrond.

D. Vierde middel

Standpunt van de partijen

33. De verzoekende partij roept in een vierde middel, in subsidiaire orde geformuleerd, de schending in van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Ze formuleert het middel als volgt :

"Doordat de bestreden beslissing is genomen op grond van de discriminerende wetsbepaling van artikel 9, tweede lid van de Gaswet, waarbij de exploitanten van een gasleiding kunnen worden onderworpen aan een Koninklijk verplaatsingsbevel in alle mogelijke hypothesen die van 's lands belang worden verklaard en de exploitanten van een electriciteitsnet in openbaar domein slechts aan een dergelijk bevel kunnen worden onderworpen wanneer de nationale defensie dit eist, terwijl de exploitanten van een gasleiding en de exploitanten van een electriciteitsnet in openbaar domein zich in een identieke feitelijke toestand bevinden,

Terwijl een discriminerende en derhalve ongrondwettige wetsbepaling niet vermag een deugdelijke rechtsgrond te geven aan het bestreden verplaatsingsbevel".

In de toelichting bij het middel citeert de verzoekende partij artikel 9, tweede lid, van de gaswet en artikel 13 van de elektriciteitswet.

Zij betoogt dat de exploitanten van een elektriciteitsnet in het openbaar domein slechts aan een verplaatsingsbevel van de regering kunnen worden onderworpen wanneer het belang van de landsverdediging dit eist, terwijl de exploitanten van een gasvervoerinstallatie aan zulk een bevel kunnen worden onderworpen in 's lands belang; beide soorten exploitanten bevinden zich nochtans in een identieke feitelijke toestand, en voor het verschil in behandeling bestaat geen objectieve verantwoording.

De verzoekende partij vraagt dat volgende prejudiciële vraag gesteld wordt aan het Grondwettelijk Hof :

"Schendt artikel 9, tweede lid van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige produkten en andere door middel van leidingen de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in de mate dat deze bepaling zou inhouden dat de exploitanten van een gasleiding kunnen worden onderworpen aan een Koninklijk verplaatsingsbevel in alle mogelijke hypothesen die van 's lands belang worden verklaard, terwijl de exploitanten van een electriciteitsnet in openbaar domein slechts aan een verplaatsingsbevel van de Regering kunnen worden onderworpen wanneer het belang der landsverdediging dit vereist?"

34. De verwerende partij antwoordt dat onnuttige prejudiciële vragen niet moeten worden gesteld. De particulier die onderworpen wordt aan artikel 9, tweede lid, van de gaswet bevindt zich niet noodzakelijk in dezelfde situatie als de particulier die valt onder het toepassingsgebied van artikel 13 van de elektriciteitswet. Eerstgenoemde bepaling is van toepassing op alle eigenaars, terwijl laatstgenoemde bepaling enkel van toepassing is op eigendommen die deel uitmaken van het openbaar domein.

35. In de memorie van wederantwoord repliceert de verzoekende partij dat het probleem hier moet worden beperkt tot de ongelijke behandeling van exploitanten van leidingen, gelegen in het openbaar domein. De verwerende partij kan onmogelijk ontkennen dat artikel 9, tweede lid, van de gaswet en artikel 13 van de elektriciteitswet kunnen worden toegepast ten aanzien van deze exploitanten.

36. In hun memories betogen de tussenkomende partijen dat het gelijkheidsbeginsel slechts is geschonden indien de verzoekende partij met feitelijke en concrete gegevens aantoont dat gelijke gevallen ongelijk werden behandeld; in casu gaat het duidelijk niet om gelijke gevallen.

37. In hun laatste memories beklemtonen de tussenkomende partijen nogmaals dat een gasvervoerinstallatie en een elektriciteitsleiding niet onderling vergelijkbaar zijn.

Beoordeling

38. Artikel 13 van de elektriciteitswet luidt als volgt :

"De Staat, de provinciën, de gemeenten, de verenigingen van gemeenten, alsmede de vergunninghouders van openbare voorzieningsbedrijven en de houders van wegenistoelatingen, hebben het recht boven of onder de plaatsen, banen, paden, waterlopen, en kanalen die deel uitmaken van het openbaar domein van den Staat, van de provinciën en van de gemeenten, alle werken uit te voeren voor het aanleggen en behoorlijk onderhouden der boven- en ondergrondse lijnen, mits zich te gedragen naar de wetten en de verordeningen, alsmede naar de inzonderheid met dit doel, hetzij in bestuursbeslissingen, hetzij in de akten van bedrijfsvergunning of wegenistoelating, voorziene bepalingen.

Wanneer het belang der landsverdediging zulks vereist, heeft de regering het recht de schikkingen of het plan eener inrichting te wijzigen alsmede de werken daarmede in verband. De kosten der werken vallen ten laste der onderneming die de inrichting heeft aangelegd.

De Staat, de provinciën en de gemeenten hebben, in alle geval, het recht de schikkingen of het plan eener inrichting naderhand te laten wijzigen, alsmede de werken daarmede in verband. Indien de wijzigingen noodzakelijk zijn, hetzij om reden van openbare veiligheid, hetzij om de schoonheid van een landschap te vrijwaren, hetzij in het belang van de wegen, waterlopen, kanalen of van een openbaren dienst, hetzij ingevolge wijzigingen door de belendende eigenaars toegebracht aan den toegang der eigendommen langs de gevolgde wegen, dan vallen de kosten der werken ten laste van de onderneming die de geleiding heeft aangelegd : in de overige gevallen, komen zij ten bezware van de overheid die de wijzigingen gelast. Deze laatste mag een voorafgaand bestek vragen en, in geval van onenigheid, zelf tot de uitvoering der werken overgaan.

De gemeenten en verenigingen van gemeenten zijn tot geen bestuurlijke formaliteit gehouden om de electrische geleidingen op haar grondgebied aan te leggen of te onderhouden".

Artikel 9, tweede lid, van de gaswet luidt als volgt :

"Wanneer 's lands belang het vereist, heeft de Koning het recht de ligging of het tracé van de gasvervoerinstallatie en de desbetreffende werken te doen wijzigen. De kosten van deze wijzigingen komen ten laste van degene die de gasvervoerinstallatie exploiteert".

39. Vastgesteld wordt dat zowel artikel 9, tweede lid, van de gaswet als artikel 13, tweede lid, van de elektriciteitswet van toepassing kunnen zijn op het openbaar domein. Door de verwerende partij en de tussenkomende partijen wordt niet betwist dat de bestreden beslissing ook betrekking heeft op gronden behorend tot het openbaar domein.

Op grond van artikel 9, tweede lid, van de gaswet kan in 's lands belang een verplaatsing van de leidingen worden bevolen; op grond van artikel 13, tweede lid, van de elektriciteitswet kan dit in het belang der landsverdediging.

40. Bij arrest nr. 198.943 van 15 december 2009, gewezen in de zaak A. 158.432/VII-37.506, heeft de Raad van State de door de verzoekende partij gesuggereerde vraag met betrekking tot de verenigbaarheid van artikel 9, tweede lid, van de gaswet met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, ter beantwoording aan het Grondwettelijk Hof voorgelegd. Met zijn arrest nr. 110/2010 van 6 oktober 2010 heeft het Grondwettelijk Hof die vraag ontkennend beantwoord en voor recht gezegd dat artikel 9, tweede lid, van de gaswet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet schendt.

Op grond van artikel 26, § 2, tweede lid, 2°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof is de Raad van State niet gehouden om dezelfde prejudiciële vraag opnieuw te stellen.

41. Het vierde middel is ongegrond.

BESLISSING

1. De Raad van State verwerpt het beroep.

2. De verzoekende partij wordt verwezen in de kosten van het beroep tot nietigverklaring, begroot op 175 euro.

De tussenkomende partijen worden verwezen in de kosten van de tussenkomsten, begroot op 250 euro, elk voor de helft.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van eenendertig mei tweeduizend en twaalf, door de Raad van State, VIIe kamer, samengesteld uit:

Luc Hellin,	kamervoorzitter,
Bert Thys,	staatsraad,
Peter Sourbron,	staatsraad,
bijgestaan door	
Elisabeth Impens,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Elisabeth Impens

Luc Hellin